

Ob steku leta

Samo še dan, dva — in za nami bo novoletna noč, sicer ena izmed najdaljših zimskih noči, ki pa jo bo večina ljudi po vsem svetu spreminila v kratko, veselo, svetlo noč. In v tistem značilnem miru, ki zavladava v prvih urah nekoliko pozno začete novoletnega dne, bomo neprespani razmišljali o dogodkih komaj ugaslega leta in o naših pričakovanjih, željah in upih v mlademu letu, ki je komaj shodilo. Teda bomo že vedeli, da se ne bo uresničilo tisoč dobrih želja, ki smo jih imeli in slišali preteklo noč in jih bomo ponavljali še nekaj dni. A nekaj se jih vendarle bo — in zanje bomo živeli.

Da, upanje je naš motor, ki nas žene naprej in je močnejše od srca in možganov. Nikdar pa ga ni toliko v naših željah kot ob prelomu leta, ko že od davnih dni potegujemo črto pod starim in gradimo načrte za novo. In tistih 2200 ur — več kot četrtino starega in novega leta — na delovnem mestu bomo seve vključili v obračun starega in načrte prihajajočega leta.

Borili smo se s težavami in jih prebrodili, bomo dejali pri obračunu zadnjih 360 dni, nismo iz njih izplavali, tako kot jih ni velika večina tekstilnih podjetij pri nas. Lahko pa rečemo, da smo v letu 1969 držali korak z drugimi in nismo več zaostajali, a zaostanka še nismo mogli nadoknaditi. Ustvarili smo 200 milijonov starih dinarjev več sredstev za osebne dohodke in amortizacijo kot leto prej. S tem smo uspeli povečati osebne dohodke za enak odstotek kot v povprečju druga tekstilna podjetja v Sloveniji ter redno odplačevali naše visoke obveznosti za vračanje posojil. V letu trde nelikvidnosti smo redno izplačevali osebne dohodke, česar marsikateremu podjetju ni uspelo. To so nedvomno uspehi leta, ki se steka, in smo ob krizi tekstilne industrije lahko z njimi zadovoljni. Kritični do svojega dela pa lahko pripomnimo, da bi bili lahko še nekoliko boljši?

In obeti za novo leto? Predvsem dvoje, kar pa je drugo z drugim neločljivo povezano: čimprej ponovno povečanje osebnih dohodkov in postopen prehod na finejše artikle, predvsem z delno zamenjavo zastarelih strojev v tkalnici. Pa še nečesa si več želimo v novem letu: zupanja vase, resnične želje vsakogar od nas, da krenemo naprej, in ne nazadnje: pri mnogih več posluha za to, da je tovarna naša, da nam daje kruh taka, kakršna jo oblikujemo s svojim delom in odnosom do nje. Žal ugotavljamo, da se ta odnos, to resnično življenje s tovarno, ki je bilo tako enotno prisotno pri starejši generaciji delavcev, se pri nekaterih izgublja v pojave mačehovstva, v odnos, ko je tovarna brezmejen vir pravic in slepa ulica za dolžnosti, po kateri smo pripravljani ob vsaki priložnosti samo udrihati, kot da so nas s silo prignali na delo v ta tuji ograjeni prostor.

A veliko več jih, upam, ne misli tako in bodo s svojim trudom še nadalje prispevali k vsakemu koraku naprej. Nekaj jih bo seveda odšlo in si pomagalo na bolje. Večina pa se jih bo tu trudilo za boljše čase. Tako je tudi prav. Ni pa prav, da bodo za enako delo in trud dobili nesorazmerno slabše plačilo zato, ker so »rojeni pod tekstilno zvezdo«, ki očitno mnoge odgovorne kljub svojemu medlemu sijaju toliko slepi, da ne vidijo kričečih nepravilnosti in neskladij, v katerih se duši večina od 213.000 tekstilnih delavcev Jugoslavije, ki so v najodločilnejših letih našega gospodarskega razvoja veliko prispevali k temu, da se danes mnogim drugim za manj truda v socializmu kar dobro godi.

Predloga dveh novih pravilnikov

NA NASLEDNJI SEJI BO DELAVSKI SVET RAZPRAVLJAL O PREDLOGIH PRAVILNIKA O UPORABI SREDSTEV ZA STANOVANJSKO IZGRADNJO IN DODELJEVANJU STANOVANJ TER PRAVILNIKA O STIPENDIJAH IN POSOJILIH.

Pripravljena sta predloga dveh novih splošnih aktov: pravilnika o uporabi sredstev za stanovanjsko izgradnjo in dodeljevanje stanovanj ter pravilnika o stipendijah in posojilih. Oba predloga bosta v naslednjih dneh dana v razpravo članom kolektiva, delavski svet pa ju bo obravnaval na prvi seji v novem letu.

V našem glasilu nam zaradi obsežnosti ni mogoče objaviti celotnega besedila predlogov obeh pravilnikov, želimo pa opozoriti na najpomembnejša vprašanja v njih, da bi jim člani kolektiva, ko bodo v podrobnostih objavljeni na oglasnih deskah, posvetili več pozornosti.

Kot je razvidno iz samega imena bo prvi pravilnik urejal način izrabe sredstev za stanovanjsko izgradnjo in dodeljevanje stanovanj. To doslej ni bilo enotno urejeno. O uporabi sredstev je sproti odločal delavski svet s sklepi, za dodeljevanje stanovanj pa smo imeli poseben pravilnik. Novi pravilnik bo urejal naslednje glavne oblike pridobivanja stanovanj:

- odobravanje kreditov delavcem za nakup, izgradnjo ali adaptacijo stanovanj,
- prodajo stanovanj podjetja delavcem na kredit ali za gotovino,
- dajanje stanovanj delavcem v uporabo.

Predlog pravilnika podrobneje ureja posamezna vprašanja v zvezi z reševanjem stanovanjske problematike in pri tem med drugim govori o planiranju stanovanjske izgradnje, o virih in namenu sredstev, o pogojih in načinu odobrava-

nja kreditov za gradnjo, adaptacije ali nakup stanovanj in o pogojih za dodeljevanje stanovanj.

Kot pomembno novost prinaša predlog pravilnika podrobneje obveznosti delavca, ki je dobil kredit za gradnjo ali nakup stanovanja. Za primer, da se delavec ne bi držal s pogodbo sprejetih obveznosti (dograditev stanovanja v določenem času, nenamenska uporaba kredita, odpoved dela, dodelitev stanovanja na uporabo drugemu ipd.) predvideva predlog stroge sankcije, predvsem povečanje obresti in odpoved pogodbe o odobritvi kredita z obvezo takojšnje vračila že izrabljenega kredita.

Že sedaj posebej opozarjamo na predlagano določilo v pravilniku, da se posojilo za stanovanjsko izgradnjo odobri samo na podlagi predložitve dokazil o lastništvu zemljišča, na katerem se namerava graditi stanovanjska hiša oziroma o lastništvu zgradbe, ki se namerava adaptirati, ter predložitve lokacijskega in gradbenega dovoljenja.

Glede določevanja prednostnega vrstnega reda, po katerem bo komisija predlagala odobritev kreditov, velja omeniti, da bo poleg delovnega mesta prosilca, njegovega socialnega stanja in stanja stanovanja, v katerem živi, odločilno kot merilo zlasti še to, v kateri fazi gradnje je prosilčevo stanovanje, koliko znaša njegov delež in v kolikem času bo stanovanje dokončano.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Vsem članom delovne skupnosti želimo v novem letu veliko osebnih sreč in delovnih uspehov

delavski svet
upravni odbor
direktor
družbenopolitične
organizacije

Sklepi organov upravljanja

Od 21. 10. do 25. 12. 1969 je imel delavski svet samo eno sejo, na kateri je obravnaval sedem točk dnevnega reda in sprejel sedem sklepov.

Upravni odbor je imel v tem času tri seje s skupno 11 točkami dnevnega reda, sprejel pa je 5 sklepov.

DELAJSKI SVET

9. seja dne 13. 11. 1969.

V zvezi z obravnavo periodičnega obračuna za obdobje januar — september 1969 je delavski svet sprejel dva sklepa, in sicer:

- o sprejetju periodičnega obračuna ter
- o začasni uporabi ostanka dohodka po periodičnem obračunu za obratna sredstva

Prvi december je bil proglašen kot dan podjetja v počastitev 1. decembra 1948., ko je bila uradno obnovljena tekstilna tradicija v Ajdovščini, z ustanovitvijo našega podjetja.

V zvezi z nagraditvijo delavcev, ki so letos praznovali dvajset, petnajst in desetletnico nepretrganega dela v podjetju, so bili sprejeti trije sklepi, o katerih pišemo v posebnem članku.

Določeni so bili roki za popis imovine v zvezi z organizacijo službe za kontinuirano inventuro.

Z dvema sklepoma je delavski svet sklenil likvidirati nekaj mehanskih statev in listavk ter prodati 80 starih elektromotorjev.

Končno je delavski svet še sklenil, da se razlika v ceni toplih malic od 2,30 din, ki jo plačujejo delavci sami, do dejanske nabavne cene, ki znaša sedaj 2,80 din, krije v breme materialnih stroškov podjetja.

UPRAVNI ODBOR

22. seja dne 31. 10. 1969.

Na tej seji je upravni odbor imenoval komisijo za popis blaga v skladišču surovin in materiala zaradi odhoda iz podjetja dosedanjega skladiščnika.

23. seja dne 3. 12. 1969.

Sprejeta sta bila dva sklepa o kritju stroškov izrednega šolanja dvema delavcema podjetja, in sicer Niku Ličnu za študij na Višji ekonomsko-komercialni šoli v Mariboru ter Dori Furlanovi za študij na Višji tehnični-tekstilni šoli v Mariboru.

Za dodatna dela je bil pomočniku vodje finančnega sektorja odobren mesečni dodatek v višini 400. din. Dodatek ni bil realiziran, ker je delavec prej odšel iz podjetja.

24. seja dne 23. 12. 1969.

Sprejet je bil razpored prostih dni po delu v 42-urnem delovnem tednu v letu 1970, o čemer pišemo v posebnem članku, v katerem je tudi objavljen koledar prostih dni.

UO je nato sprejel še stališče glede obveze delavcev, ki se izredno šolajo s pomočjo podjetja, da po končanem šolanju ostanejo na

CLANI KOLEKTIVA, KI LETOS PRAZNUJEJO 10 LET NEPRETRGANEGA DELA V PODJETJU:

Batič Ana	Cernigoj Vida	Makovec Marija I.
Bavčar Ladislav	Gruborovič Marija	Marc Milena
Bolčina Ivan	Hrovat Stanislava	Marc Darja
Božič Slavka	Kranjc Stefka	Marc Vojko
Curk Milka II.	Krapenc Alojz	Renar Darja
Cernigoj Draga	Koruza Dušan	Starc Aldo
Černigoj Marija III.		Valič Albert

delu toliko časa, kolikor časa jim je podjetje krilo stroške šolanja. To in še nekaj drugih stališč je bilo sprejetih kot izhodišče za iz-

delavo poglavja o izrednem šolanju v pravilniku o štipendijah in posojilih.

G. S.

Koledar prostih dni v letu 1970

Tudi v letu 1970 se bodo — tako kot letos — delovne in proste sobote zaradi dela v 42-urnem delovnem tednu menjavale po sistemu 1 delovna in 3 proste sobote, ne glede na mesce. Tako je sklenil upravni odbor na zadnji seji dne 23. 12. 1969.

Ker padeta dve proti soboti: **2. maj in 4. julij** na državni praznik in po veljavnih predpisih ta dva dneva ne bi bila plačana (kot n. pr. letos sobota 29. novembra), je upravni odbor sklenil priporočiti delavskemu svetu, da sprejme, da se oba dneva kljub temu plačata.

Od tako določenega razporeda prostih in delovnih sobot je upravni odbor predvidel samo dve izjemi, in sicer:

— sobota dne 3. januarja 1970, ki bi po razporedu morala biti delovna, bo prosta in jo bomo dodelali na prosto soboto 24. januarja;

— četrtek dne 31. decembra 1970, ki bi po razporedu seveda moral biti deloven, bo prost in ga bomo nadomestili na prosto soboto dne 12. decembra 1970

Upošteva je navedeni spremembi je koledar prostih dni v letu 1970 zaradi dela v 42-urnem delovnem tednu takle (prosti dnevi so — enako kot nedelje in prazniki — krepkeje natisnjeni):

Januar	Februar	Marec	April	Maj	Junij	Julij	Avgust	September	Oktober	November	December
Č 1	N 1	N 1	Č 2	S 2	T 2	S 1	S 1	T 1	Č 1	N 1	T 1
P 2	P 2	P 2	S 1	P 1	P 1	Č 2	N 2	S 2	P 2	P 2	S 2
S 3	T 3	T 3	P 3	N 3	S 3	P 3	P 3	Č 3	S 3	T 3	Č 3
N 4	S 4	S 4	S 4	P 4	Č 4	S 4	T 4	P 4	N 4	S 4	P 4
P 5	Č 5	Č 5	N 5	T 5	P 5	N 5	S 5	S 5	P 5	Č 5	S 5
T 6	P 6	P 6	P 6	S 6	S 6	P 6	Č 6	N 6	T 6	P 6	N 6
S 7	S 7	S 7	T 7	Č 7	N 7	T 7	P 7	P 7	S 7	S 7	P 7
Č 8	N 8	N 8	S 8	P 8	P 8	S 8	S 8	T 8	Č 8	N 8	T 8
P 9	P 9	P 9	Č 9	S 9	T 9	Č 9	N 9	S 9	P 9	P 9	S 9
S 10	T 10	T 10	P 10	N 10	S 10	P 10	P 10	Č 10	S 10	T 10	Č 10
N 11	S 11	S 11	S 11	P 11	Č 11	S 11	T 11	P 11	N 11	S 11	P 11
P 12	Č 12	Č 12	N 12	T 12	P 12	N 12	S 12	S 12	P 12	Č 12	S 12
T 13	P 13	P 13	P 13	S 13	S 13	P 13	Č 13	N 13	T 13	P 13	N 13
S 14	S 14	S 14	T 14	Č 14	N 14	T 14	P 14	P 14	S 14	S 14	P 14
Č 15	N 15	N 15	S 15	P 15	P 15	S 15	S 15	T 15	Č 15	N 15	T 15
P 16	P 16	P 16	Č 16	S 16	T 16	Č 16	N 16	S 16	P 16	P 16	S 16
S 17	T 17	T 17	P 17	N 17	S 17	P 17	P 17	Č 17	S 17	T 17	Č 17
N 18	S 18	S 18	S 18	P 18	Č 18	S 18	T 18	P 18	N 18	S 18	P 18
P 19	Č 19	Č 19	N 19	T 19	P 19	N 19	S 19	S 19	P 19	Č 19	S 19
T 20	P 20	P 20	P 20	S 20	S 20	P 20	Č 20	N 20	T 20	P 20	N 20
S 21	S 21	S 21	T 21	Č 21	N 21	T 21	P 21	P 21	S 21	S 21	P 21
Č 22	N 22	N 22	S 22	P 22	P 22	S 22	S 22	T 22	Č 22	N 22	T 22
P 23	P 23	P 23	Č 23	S 23	T 23	Č 23	N 23	S 23	P 23	P 23	S 23
S 24	T 24	T 24	P 24	N 24	S 24	P 24	P 24	Č 24	S 24	T 24	Č 24
N 25	S 25	S 25	S 25	P 25	Č 25	S 25	T 25	P 25	N 25	S 25	P 25
P 26	Č 26	Č 26	N 26	T 26	P 26	N 26	S 26	S 26	P 26	Č 26	S 26
T 27	P 27	P 27	P 27	S 27	S 27	P 27	Č 27	N 27	T 27	P 27	N 27
S 28	S 28	S 28	T 28	Č 28	N 28	T 28	P 28	P 28	S 28	S 28	P 28
Č 29		N 29	S 29	P 29	P 29	S 29	S 29	T 29	Č 29	N 29	T 29
P 30		P 30	Č 30	S 30	T 30	Č 30	N 30	S 30	P 30	P 30	S 30
S 31		T 31		N 31		P 31	P 31		S 31		Č 31

OB SE VEDNO KRITICNEM STANJU V TEKSTILNI INDUSTRIJI

Pismo sindikata slovenskim zveznim poslancem gospodarskega zbora

Ob stanju v tekstilni industriji, ki je še vedno kritično, smo bili v zadnjih dveh mesecih v Sloveniji priča zelo živahni dejavnosti v zvezi s spoznavanjem in premagovanjem sedanjega stanja v tekstilni industriji. O tem je tekla beseda na posvetovanjih v Mariboru, Murski Soboti in Celju, na plenarnem sestanku predstavnikov podjetij oblačilne stroke v Gospodarski zbornici SRS, seji sveta za tekstilno industrijo republiškega sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije in drugod. Na posvetovanjih v Mariboru, Murski Soboti in Celju so bili poleg predstavnikov občinskih svetov in odborov sindikatov, zbornic in predstavnikov tekstilne industrije, prisotni tudi nekateri poslanci.

Velja poudariti, da so na vseh teh sestankih prevladovala ista vprašanja, ki se postavljajo v pismu sveta za tekstilno industrijo republiškega odbora Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije slovenskim poslancem in sklepah centralnega odbora Sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije. To samo potrjuje dejstvo, da iz teh dokumentov odseva realno stanje tekstilne panoge.

Zaradi aktualnosti in zanimivosti objavljamo pismo sindikata slovenskim poslancem skoraj v celoti, iz razprav na navedenih skupih pa prinašamo naslednje izvlečke:

V zadnjih desetih, petnajstih letih je politika, ki se je v Sloveniji vodila do tekstilne industrije, pripeljala do takšnega stanja, da je izrabljenost delovnih priprav precej pod jugoslovanskim povprečjem. To je posledica prepričanja, da je za tehnično raven slovenskega narodnega gospodarstva tekstilna industrija nezanimiva. Zaradi takega stališča je, kakor se poudarja na vseh sestankih tekstilcev širom po Jugoslaviji, tekstilna industrija več kot 20 let ustvarjala sredstva za nove kapacitete v drugih panogah (energetika, primarna industrija ipd.). Danes, ko postajata modernizacija in delitev dela sinonim za reformo, so tekstilci brez sredstev za kakršenkoli resnejši program na tem področju. Njihovo stališče je, da se v tej panogi ne dovoli več gradnja novih objektov, ampak da se sredstva usmerijo izključno na modernizacije in rekonstrukcije, kar so s se posebno ostrino postavili na zadnjem sestanku sveta za tekstilno industrijo.

Tudi v razmerju do dela ukrepov v gospodarstvu so tekstilci izrazili precejšnjo rezerviranost. Tako na primer menijo, da bodo ukrepi o plačilu obvez, starejših od 60 dni, pripeljali do še večjih zalog v proizvodnji, ker trgovina, v želji da zmanjša svoje obveznosti, že zdaj ne naroča več novih količin.

Pismo sindikata slovenskim poslancem

Svet za tekstilno industrijo republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije je poslal vsem slovenskim poslancem gospodarskega zbora zvezne skupščine z območij, na katerih je razmeščena tekstilna industrija, pismo v zvezi s stanjem v tekstilni industriji. O tem pismu meni Bilten centralnega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije, ki pismo v celoti objavlja, med drugim tudi to, da je pismo treba razumeti hkrati tudi kot reakcijo na počastnost odgovornih organov pri reševanju znanih problemov tekstilne industrije.

Pismo zlasti poudarja:

Položaj jugoslovanske tekstilne industrije v gospodarstvu označujejo naslednji podatki: jugoslovanska tekstilna industrija zaposluje več kot 213.000 delavcev in je po velikosti druga industrijska panoga; v industriji in

rudarstvu ustvarja tekstilna industrija 10,7 % skupnega dohodka, 10,8 % neto proizvoda, 10,7 % uvoza in 12,5 % izvoza; oprema je izrabljena nad 50 %; stopnja akumulacije od leta 1965 neprestano pada; tudi realni standard zaposlenih je od leta 1966 v stalnem upadanju.

Udeležba tekstilne industrije v celotni industriji in rudarstvu Slovenije je naslednja: zaposluje 16,5 % delavcev, ustvarja 12,9 % dohodka, 14,3 % neto proizvoda, 12,4 % izvoza; proizvodna sredstva so izrabljena 67 %, standard zaposlenih je najnižji, akumulacija pa je minimalna.

Pogoje gospodarjenja karakterizirajo: pomanjkanje kakršnegakoli dolgoročnega koncepta razvoja; visoka stopnja izrabljenosti proizvodnih sredstev in pomanjkanje sredstev za rekonstrukcijo in modernizacijo; anarhičen in prekoračen uvoz tekstilnega blaga preko doseženega sporazuma med proizvajalci in potrošniki tekstila v okviru gospodarske zbornice SFRJ; nestimulativen izvoz; zanemarjanje ali nespoštovanje enakih

Zveznemu sekretariatu za zunanjo trgovino smo javno postavili vprašanje o prekoračenju uvoza preko sklenjenega sporazuma, vendar nismo dobili odgovora.

V nadaljnjem besedilu pisma se navaja še nekaj intervencij republiškega in zveznega sindikata tako raznim organom kakor tudi tekstilnim delovnim organizacijam, da bi storile vse za saniranje sedanjega stanja v tekstilni industriji. Končno pa je svet za tekstilno industrijo pri republiškem odboru sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije sklenil, da zaprosi za intervencijo slovenske poslance v gospodarskem zboru zvezne skupščine, posebno pa tiste, ki so bili izvoljeni na področjih, na katerih obstajajo tekstilna podjetja. Svet priporoča, da bi se postavila naslednja poslanska vprašanja:

1. Ali je zveznemu izvršnemu svetu znano, da uvoz tekstilnih izdelkov v zadnjih letih stalno narašča — 1968 leta za 31 %, v prvih štirih mesecih leta 1969 pa za 15 %? Kakšno je stališče ZIS do take politike uvoza tekstilnih izdelkov?

PRI PREUREJANJU UMIVALNICE V PREDILNICI

meril za uvoženo blago kot za domače — kvaliteta po JUS-u; nizek nivo dohodka in zaradi tega nizek realni standard zaposlenih; nerazčiščen odnos med proizvajalci tekstila in trgovino (kreditiranje trgovine) ipd.

Na številna opozorila iz tekstilnih delovnih organizacij zaradi nevdržnih pogojev gospodarjenja v zvezi s sistemskimi rešitvami (devizni režim) so sindikat reagirali na več načinov.

Stališča sindikata o položaju tekstilne industrije je obravnaval odbor gospodarskega zbora skupščine SRS.

Na pobudo sindikata je bilo v lanskem letu v gospodarskem zboru zvezne skupščine postavljeno vprašanje: zakaj ni bil sprejet devizni režim za tekstilno industrijo.

2. Ali je znano, da je bil sporazum o uvozu tekstilnega blaga za široko potrošnjo, ki je bil sklenjen za obdobje november 1968 — december 1969 v vrednosti 35.310.000 dolarjev, že po sedmih mesecih prešežen za 6,8 milijonov dolarjev? Kakšne ukrepe predvideva ZIS za preprečevanje nadaljnjega prekoračevanja sporazuma? Kakšne ukrepe namerava sprejeti ZIS na področju uvoza tekstilnih izdelkov za leto 1970, da bi se uvoz obdržal v ekonomsko upravičenih mejah?

3. Ali so ZIS znani predlogi centralnega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije in zvezne gospodarske zbornice glede reševanja vprašanja obstanka in razvoja tekstilne industrije in kaj od tega namerava ZIS v bližnji prihodnosti uresničiti?

Predloga dveh novih pravilnikov

(Nadaljevanje s 1. strani)

V predlogu pravilnika, ki obravnava vrstni red za dodeljevanje stanovanj, so še podrobneje kot doslej določena merila glede na stanovanjski položaj delavca in številčnost njegove družine, kar naj bi se po predlogu ocenjevalo s točkami.

Če bo delavski svet na svoji prvi seji v letu 1970 sprejel predlagani pravilnik, bo razpis za odobravanje kreditov za stanovanjsko izgradnjo objavljen že v prvi polovici januarja.

Predlog pravilnika o štipendijah in posojilih ureja pogoje in način dodeljevanja štipendij in

posojil študentom in dijakom, ki se s šolanjem usposablja za delo v podjetju. Določene so seveda tudi pravice in dolžnosti štipendistov in posojilojemalcev. To vprašanje je bilo doslej urejeno le s sklepom delavskega sveta.

Predlog zajema tudi vprašanje izrednega šolanja delavcev, ki so že na delu v podjetju. Določa pogoje in način odobravanja kritja stroškov takim delavcem ter njihove dolžnosti, ki izvirajo iz tega. Vprašanje izrednega šolanja je bilo doslej zelo neenotno urejeno in ga je reševal upravni odbor od primera do primera s posebnimi sklepi.

GS

DELAVEC JE PRIPELJAL PREJO ZA PREVIJANJE

O delovnih dolžnostih, kršitvah, ukrepih...

Splošne in posebne delovne dolžnosti

Da delovna organizacija lahko uresničuje svoje delovne in poslovne naloge in da delavci lahko uveljavljajo pravice, ki jih imajo na podlagi dela, je potrebno, da se vsi člani delovne skupnosti držijo določenega reda, da pri delu upoštevajo pravila, ki veljajo za vse člane kolektiva in se zato imenujejo splošne delovne dolžnosti, ter da izpolnjujejo posebne delovne dolžnosti, ki so v zvezi z delom na posameznem delovnem mestu.

Splošne dolžnosti so n. pr.: pravočasno prihajanje na delo, vestno opravljanje dela, skrb za delovne priprave, dolžnost izostanek z dela javiti v predpisanem roku itd. Določbe s tako vsebino so zapisane v splošnem aktu (pravilniku) sleherne delovne organizacije. Ker pa se delovne organizacije ukvarjajo z različno dejavnostjo v različnih pogojih dela, določajo tudi dolžnosti, odvisne od narave in pogojev svojega dela. N. pr. če delo poteka v okolju, kjer kajenje lahko povzroči požar, se morajo delavci, ki se zadržujejo na takih mestih, vzdržati kajenja. Poleg teh ima vsaka delovna organizacija zapisane tudi dolžnosti, ki jih narekuje delo na posameznih delovnih mestih. Te posebne delovne dolžnosti so pri nas našteje v opisih delovnih mest. Vse, kar se lahko šteje za kršitev pa je določeno v pravilniku o delovnih razmerjih.

Določila pravilnika o disciplini

Za disciplino so delovne organizacije dolžne skrbeti že po zakonu. V ta namen morajo poleg delovnih dolžnosti določiti tudi:

- katere delovne dolžnosti so tako važne, da se kršitev le teh šteje za hujšo kršitev;
- postopek za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti;
- organe za uvedbo in vodenje postopka ter za izrekanje ukrepov;
- ukrepe zoper delavca, ki krši delovno dolžnost;
- roke, v katerih zastara uvedba in vodenje postopka in izvršitev ukrepov.

Tudi vse to imamo določeno v pravilniku o delovnih razmerjih. Naj le na kratko zapišem najvažnejše. Preiskavo oziroma poizvedbe glede kršitve lahko vodi posameznik, dokler zadeva ni razčiščena, ukrepa pa v nobenem primeru ne more izreči en sam, ampak je za to pristojen le kolegialni organ, v večini primerov komisija za varstvo delovnih dolžnosti, če pa je kršilec član upravnega odbora ali delavskega sveta, pa upravni odbor oziroma delavski svet.

Predno se izreče ukrep, je treba kršilca obvezno zaslišati. Z zaščitnim svedom se ne le najlažje pride do resnice, ampak se s tem daje delavcu tudi možnost, da se brani.

Pri izrekanju ukrepa lahko komisija za varstvo delovnih dolžnosti, upravni odbor ali delavski svet izreče enega od naslednjih ukrepov: opomin, javni opomin, zadnji opomin, v primeru, da gre za hujšo kršitev delovnih dolžnosti, pa lahko izreče tudi četrti ukrep — izključitev iz delovne skupnosti.

Kaj vpliva na izrek določenega ukrepa

Odločitev o ukrepu je včasih težka prav zato, ker je tako malo ukrepov na razpolago. Zato je prav, da tudi kolektiv kaj več ve o tem. Za pravilno izbiro je treba upoštevati predvsem teže kršitve in njene posledice, stopnjo delavčeve odgovornosti, okoliščine, v katerih je bila kršitev storjena, prejšnje delo in vedenje delavca in vse druge okoliščine, ki kažejo na večjo ali manjšo krivdo in nagnjenost delavca k nedisciplini (olajševalne in oteževalne okoliščine).

Vpliv teh okoliščin je lahko odločilen. N. pr.: dve delavki, ki sta napravili enako kršitev, ne zaslužita enakega ukrepa, če se upošteva tudi olajševalne in oteževalne okoliščine. Vzemimo, da sta obe neopravičeno izostali z dela. Prva je izostala zato, ker ji pristojni delavec ni dovolil prostega dne, ker ga je o svoji želji prepozno obvestila, tako, da ni bilo mogoče najti zamenjave, delavka pa je kljub temu določenega dne izostala z dela in šla na praznovanje poroke svoje sestre, kjer je pač mislila, da se zanjo spodobi prisostvovati sestrinemu slavlju. Recimo, da je ta delavka pri delu vzorna in da še nikdar ni kršila discipline. Gotovo ne zasluži

enakega ukrepa kot druga delavka, ki n. pr. delovnih dolžnosti sploh ne jemlje resno, k delu jo je treba stalno vzpodbujati, pa kljub temu ne dosega norme, čeprav je za to sposobna, kršitve pa kar naprej ponavlja, zato ji je bil že večkrat izrečen opomin in javni opomin, končno pa se istega dne kot prva delavka znajde na seji komisije za varstvo delovnih dolžnosti, ker ni prišla na delo, ker je nakupovala v Gorici. Po vsem povedanem je jasno, da komisija ne more izreči obema enakega ukrepa, ker je za drugo delavko očitno, da je niti opomini niti javni opomin niso spametovali, prvi delavki se pa že opomin zdi velika sramota, zato bo v prihodnje pazila, da je še kdaj ne doleti.

Komisija mora v mislih napraviti prognozo kako se bo delavec obnašal po izreku določenega ukrepa. Če pride do zaključka, da n. pr. javni opomin ne bo imel vpliva, ker se delavec s svojimi predrznimi kršitvami junači in se počuti nekaj posebnega, iz česar se da sklepati, da bo svoja »junaštva« ponavljal, potem mu izreče zadnji javni opomin, ker delavec ve, da je za tem samo še en hujši ukrep — izključitev. Nikjer ni sicer zapisano, da si morajo ukrepi slediti po teži, običajno pa je le res, da blažjemu ukrepu sledi strožji, to pa zato, ker se pokaže, da se namen kaznovanja — poboljšanje, s prejšnjim ukrepom ni dosegel.

Ob izreku ukrepa se je treba zavedati tudi reakcije, ki ob tem nastane v kolektivu. Če je ukrep preblag, potem deluje kot potuha za tiste, ki so nagnjeni k nedisciplini.

Kadar se komisija odloči za strog ukrep, ki bi po njenem mnenju edini lahko vzgojno vplival na kršilca, včasih pa predvsem na druge delavce, to stori po tehtnem premisleku, ob upoštevanju ne samo prej omenjenih dejavnikov, ampak tudi ob upoštevanju družinskih in drugih socialnih razmer. V primeru, da je kršitev zelo huda ali kršilec zelo nediscipliniran, pa mu je treba izreči strog ukrep predvsem v interesu celega kolektiva. V nasprotnem primeru bi se pojavilo vprašanje, kje je meja kršitev, ki se še tolerirajo, oziroma meja, od katere kršilec zaradi nediscipline in slabega vzgleda na druge še lahko, ostane v kolektivu. Prav zato je včasih tudi izključitev lahko koristna.

Pravica do ugovora in tožbe

Svede je nemogoče, da bi bili glede izreka ukrepa v določenem primeru vsi enakega mnenja kot komisija. Saj še člani komisije niso vedno enotni, ampak se izreče ukrep, za katerega glasuje večina. Komisija se pač po svojih močeh trudi, da bi delala čimbolj prav, če pa kršilec, ki prejme odločbo o izreku ukrepa, misli, da bi moral biti le-ta drugačna, ima v roku pravico ugovora na upravni odbor; česar na prvi stopnji odloča upravni odbor, odloča o ugovoru delavski svet. Izjemoma delavec nima pravice ugovora zoper odločbo, če je odločal na prvi stopnji delavski svet (to je samo v primeru, da je kršilec član delavskega sveta). Odločba delavskega sveta je dokončna. Tudi odločba, ki jo je izdal upravni odbor oziroma delavski svet na drugi stopnji, to je na podlagi ugovora, je do

končna, kar pomeni, da delavec ne more več ugovarjati. Če pa misli, da mu je tudi z dokončno odločbo kršena kakšna pravica iz delovnega razmerja, jo lahko uveljavlja s tožbo pri pristojnem sodišču.

G. K.

Kako ukrepati v mesecih gripe

Gripa nam je letos pošteno »zagodla« s svojim prihodom: pričakovali smo jo v februarju, marcu — kot je to v navadi — prišla pa je že jeseni in se razrasla v pravo epidemijo. Ta njen jesenski »obisk« pa še ne pomeni, da ne pride na pomlad znova in se je teba vsaj za naprej bolje pripraviti nanjo.

Navadno ljudje zelo težko ločujejo prehlad in gripo. Prehlad je posledica oslABLJENJA obrambnih moči človeškega organizma. Človek se mora namreč stalno boriti s povzročitelji raznih bolezni, s katerimi pride v stik. Dokler je zdrav in odporen, zmaguje; ko se pa izčrpa ali naglo razhladi, podleže povzročiteljem posameznih bolezni — pokažejo se znaki prehlada (vročina, kašelj, vneta grlo in podobno).

Gripa pa je nalezljiva bolezen, ki jo povzročajo virusi. Za borbo proti virusom pa še danes nimamo nobenih specifičnih zdravil. Edina zaščita pred njimi je predhodno cepljenje z mrtvim ali oslABLJENIM živim cepivom.

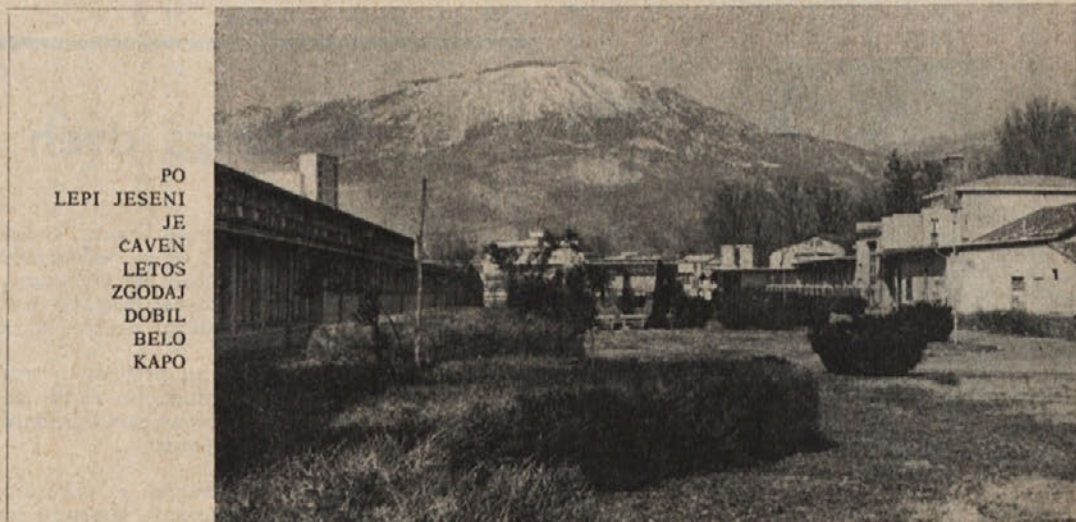
Kljub dejstvu, da nimamo proti gripi nobenih specifičnih zdravil, pa ne smemo prepustiti širjenju bolezni vseh vrat odprtih. Najprimernejši ukrep za preprečevanje obolenja je skrb za krepitev odpornosti človeka. Zato se je treba v času epidemije izogibati pretiranemu telesnemu naporu, predvsem pa skrbeti za to, da se oblačimo temperaturi primerno (človeku se prav zameri neugnanost nekaterih mladih in starih žensk, ki kažejo svojo izbrano eleganco s tem, da hodijo vso zimo v najlon nogavicah).

Centralna kurjava dela človeka neodpornega. Treba je skrbeti vsaj za to, da v zakurjenih sobah primerno ovlažimo zrak (posode z vodo na radiatorjih in pečeh) — suh zrak namreč draži sluznico dihal.

Nobenega pomena nima, da bi celo zimo jemali kake tablete za preprečevanje gripe. Koristno bi bilo jemati le vitamin C (sadje, zelenjava), ki je zelo dobro naravno sredstvo za zaščito pred vsemi infekcijami.

V času epidemije gripe se je treba izogibati stikov z obolelimi. Zato ni primerno, da se takrat ljudje zbirajo na raznih sestankih, v kinu in podobno.

Če kljub vsem ukrepom zbolimo za gripo, je treba upoštevati zlato pravilo: dokler traja vročina, mora biti bolnik v postelji, o nadaljnjem zdravljenju pa po poteku bolezni odloči zdravnik. MS

PO
LEPI JESENI
JE
CAVEN
LETOS
ZGODAJ
DOBIL
BELO
KAPO

Vtisi z velesejma

Glede na tradicijo in že uveljavljenimi poslovnimi običaji je naše podjetje tudi letos sodelovalo na jesenskem zagrebškem velesejmu, ki je trajal od 11. do 21. septembra. Kot že lanski, tako je bil tudi letošnji nastop na tem sejmu za nas še toliko bolj opravičljiv, ker se je naše podjetje v zadnjem času uspelo znatneje angažirati v pogledu modernizacije in razširitve svojega proizvodnega asortimenta.

Kakšni so bili ti rezultati, doseženi na tem sejmu, trenutno še ne moremo govoriti, vsekakor pa se bo to pokazalo v bližnji prihodnosti. Sicer pa ni naš namen pisati o tem, ker je to omenjeno na drugem mestu. Nas, ki smo se udeležili tega sejma, je predvsem zanimalo, kaj so razstavljal druga tekstilna podjetja, kakšni so njihovi izdelki v pogledu kvalitete in vzorcev. Poleg tega nas je zanimalo, kaj menijo drugi o naših izdelkih, kakšno blago se išče in kaj bi bilo treba še ukreniti pri izdelavi naših novih vzorcev.

V prvi vrsti naj mimogrede omenimo, da smo se letos predstavili z novim paviljonom, ki je v arhitektonskem pogledu, kot tudi po načinu razstavljanja, prejel vrsto laskavih priznanj. Lahko rečemo, da smo v tem pogledu močno izstopali pred ostalimi sorodnimi podjetji.

Kar se tiče kvalitete naših tkanin, so nam naši potniki, s katerimi smo se pogovarjali na sejmu, ponovno poudarjali, da bi tiskane tkanine izdelovali tudi v lažjih kvalitetah, po mož-

nosti tudi iz višjih številke preje. Za krep tkanine bi morala vsekakor biti tudi krep preja, ker s samo krepovo vezavo ne dosežemo željenega otipa.

Podjetje »Boris Kidrič« iz Zadra je tudi prikazalo na sejmu artikel krep pod imenom »Stela«, ki je v isti kvaliteti kot naš krep, z razliko, da je merceriziran in je njihova cena nižja od naše. Potniki so nadalje priporočali, naj izdelujemo več enobarvnih artiklov in to v kvalitetah, oziroma v vezavah pike, šantung, nadalje v lažjih kvalitetah našega artikla BAD. Med drugimi priporočajo izdelavo naše »ZEPOVINE« v standardnih širinah. Veliko je bilo povpraševanje po naši tiskani — enostransko kosmateni »MARUSI«.

Ugotovilo se je tudi, da je zelo zanimiv artikel »PAN«, kakršnega izdeluje tudi podjetje »Boris Kidrič« iz Zadra, z razliko, da je njihov merceriziran in to v širini 100 cm po ceni 9,60 din. Priporočajo tudi izdelavo vzorcev za pižame z atlasovimi progami in mercerizirano. Prodajne cene teh artiklov v širini 80 cm se gibljejo v višini cca 7,50 din. Izdelovali naj bi tudi artikel »Fjord—ZLATA« v rdeči in modri barvi ter mercerizirano.

Pri razstavnem prostoru tekstilne tovarne iz Dugaresa smo ugotovili, da imajo največ trobarvni tisk. Fondi so bili v kvalitetah batista.

Ogledali smo si tudi paviljon tovarne »Knežepoljka«, ki je razstavljal finejše karo in progaste tkanine za moške srajce in ženske bluze, kakor tudi tiskane tkanine. Ogledali smo si tudi izložbene prostore drugih tekstilnih podjetij, kakor tudi izdelke konfekcijskih podjetij, to je predvsem srajce. Le-te so bile izdelane iz finega progastega bombažnega popelina z različnimi vezavnimi efekti. Zanimale so nas tudi srajce, izdelane iz karo-flanel, katerih vzorci pa niso predstavljali kakšnih posebnih novosti in lepote.

Sicer pa bi lahko še naštevali, kaj smo videli lepega in zanimivega, kaj bi mi od vsega tega s pridom uporabili, toda kljub temu ne smemo pozabiti povedati, da so nas ob »sprehodu« po zagrebškem velesejmu stalno spremljale tele misli, in to: prvič, da bi se vsa naša zapažanja in ugotovitve delno uresničile, drugič, da bi prav konfekcijskim podjetjem — kot našim interesantnim odjemalcem naših proizvodov — posvetili več pozornosti glede nadaljnega sodelovanja z njimi, in tretjič, da bo pri nas nujno potrebno vpeljati oddelek za razvoj proizvodov z vzorčno tkalnico, kjer bi stalno izdelovali nove in nove vzorce, tako da bi bili drugič še bolj pripravljeni nastopati na podobnih velesejmi in s tem seveda na trgu. Zato upamo, če se bo to zgodilo, da naš »sprehod« po zagrebškem velesejmu ne bo le sprehod.

DP

SKUPINA DELAVCEV, KI VAM JIH PREDSTAVLJAMO, PRAZNUJE V NAŠEM PODJETJU ŽE DRUGI JUBILEJ — 15-LETNICO DELA:

Bat Ivo	Kalin Marjan	Samec Slavko
Božič Danilo	Kavčič Ivanka	Stibilj Evgen
Bratina Ivo	Kete Florjan	Stibilj Stanko
Coplč Marija	Kompara Ivanka	Vidic Anica
Cermelj Anton	Kompara Silva	Vidmar Rado
Černigoj Dora	Lozej Franc	Vidmar Milan
Ergaver Alojzija	Nagode Silverija	Zigon Anica

1. december — odslej dan podjetja

NOV NAZIV IN VREDNOST NAGRAD JUBILANTOV

Ko je delavski svet na zadnji seji razpravljal o nagraditvi delavcev, ki delajo v podjetju nepretrgoma 20, 15 ali 10 let, je med drugim sklenil, da se 1. december v prihodnje slavi kot dan podjetja v spomin na dan, ko je bila leta 1948 uradno obnovljena tekstilna tradicija v Ajdovščini.

Nagrade, ki se praznavajo delavcem podjetja, ki so na delu nepretrgoma 10, 15 ali 20 let, in so se doslej podeljevale ob dnevu republike, se bodo odslej podeljevale ob dnevu podjetja in se bodo imenovale »Nagrade jubilarov ob dnevu podjetja«.

Zaradi primernosti se bodo nagrade kot doslej podeljevale dan pred dnevom republike, pravico do nagrad pa bodo imeli tisti delavci, ki bodo izpolnili določeno število let nepretrganega dela v podjetju (10, 15, 20, 25... let) in bodo do konca novembra na delu v podjetju, ne glede na to, kdaj se bodo nagrade dejansko podeljevale.

Delavski svet je sklenil, da se letošnjim 20-letnikom, ki prvi slavijo 20-letnico dela v podjetju, izjemoma prizna denarna nagrada v višini 1.000 N din. Glede vrednosti nagrad za naslednja leta pa je sprejel sklep, s katerim je že vnaprej določil vrednost nagrad v odstotkih od povprečnega osebnega dohodka v podjetju, ugotovljenega po periodičnem obračunu za 9 mesecev tekočega leta, in sicer:

- za 10-letnike 50 % od povprečnega osebnega dohodka
- za 15-letnike 75 % od povprečnega osebnega dohodka
- za 20-letnike 125 % od povprečnega osebnega dohodka

Glede nagrad, ki bi se podelile letošnjim 20-letnikom ob 25-letnici dela v podjetju, če bodo še na delu, pa je sklenil, da bi se zanje tedaj ponovno izjemoma določila oblika in višina nagrade.

Glede na navedeni sklep bo v prihodnjih letih delavski svet sproti določal le oblike nagrad jubilarov.

G. S.

Nesreče pri delu

Kronika nesreč v zadnjih treh mesecih kaže, da bomo leto 1969 zaključili dokaj srečno: saj nismo v mesecu novembru zabeležili niti ene nesreče, v decembru pa le eno; več nesreč je bilo še v oktobru. Zaradi nesreč pri delu ter na poti na delo je po posameznih mesecih izgubljeno naslednje število delovnih dni: v oktobru skupno 78 delovnih dni, v novembru 37 delovnih dni, v decembru 41 delovnih dni (v posamezno število izgubljenih delovnih dni so vštete tudi odsotnosti z dela, ki se nadaljujejo iz meseca v mesec).

Nesreče v oktobru:

Delavec M. B. je dvigal osnovni valj na škroblilni stroj s pomočjo kovinske cevi. Po opravljenem delu pa ni odložil cevi na določeno mesto, ampak jo je še vedno prenašal po škroblilnici, nakar mu je cev padla iz roke na nogo ter mu poškodovala stopalo. Vzrok za poškodbo je bil delavec malomaren odnos do dela. Odsotnost z dela je trajala 14 delovnih dni.

Delavcu F. P. je spodletel ključ za vijake, medtem ko je odvijal vijak na kolesu kombija, delavec

se je udaril s palcem roke ob karoserijo vozila ter si ga poškodoval. Odsotnost z dela je trajala 7 delovnih dni.

Deiavec N. K. si je pri padcu na mokrih tleh v barvni kuhinji poškodoval roko. Ker so v barvni kuhinji tla zaradi narave dela vedno bolj ali manj spolzka, bi moral biti delavec med hojo bolj previden. Odsotnost z dela je trajala 12 delovnih dni.

Delavka O. S. je s pomočjo kovinske kljukice odstranjevala prvo s cilindra na prstanem stroju. Med čiščenjem cilindra ji je kljukica spodletela ter jo zbodla v roko. Do nesreče je prav tako prišlo zaradi neprevidnosti delavke pri delu. Odsotnost z dela je trajala 3 delovne dneve.

Delavec D. R. je na tkalskem stroju ugotavljal zakaj ne vleče blagovni regulator pravilno tkanine. Z roko je kontroliral nastavek prav v času, ko je bil stroj v pogonu, ker sicer napake ne bi mogel ugotoviti. Ko je otipaval vrteči se nastavek, je potisnil prst de-

(Nadaljevanje na 6. strani)

IZ ŽIVLJENJA KOLEKTIVA

Naši dvajsetletniki

V tej številki našega časopisa posebej pozornost tistim delavcem, ki živijo najdlje s podjetjem, tistim, ki so polagali kamen na kamen, ki so prišli v najtežjih dneh in vlagali v izgradnjo podjetja toliko mladostnik moči, kot jih zmorejo le mladi ljudje, in so mu ostali zvesti vse do današnjih dni. Ko sem se pogovarjal z njimi, sem ugotavljala, da so vsi enako živo podoživljali tiste čase, da so z enako prizadevnostjo pripovedovali o delu in življenju od tistega 1. decembra 1948 pa do danes.

PAVLA PERSIC

Na moje prvo vprašanje:

«Kje so po Vašem mnenju razlogi, da so delavci takrat »na začetku« delali dan in noč za podjetje, ne da bi dobili zato plačano eno samo naduro, da pa je danes odnos ljudi do podjetja in sodelavcev popolnoma drugačen, da ne rečemo — mačehovski?»

so odgovarjali takole:

... Težko je opisati, zakaj. Tisti čas je bil enkrat, neponovljiv. Vojna z vsemi posledicami je pustila v nas veliko željo, da čimprej obnovimo ruševine, zato smo tudi s tako voljo garali od jutra do večera, ob nedeljah in praznikih. Takrat nam je tovarna pomenila vse. Po svojem rednem že osemurnem delu smo ob slabi hrani ostajali še vedno v obratu in delali »udarniško«. Povedati moram

FRANC PINTAR

še to, da je bilo normalno, da smo se v celi tkalnici grelj le pri dveh kahalnikih ter da smo prihajali v nočno izmeno že do 6. ure zvečer in odhajali z dela ob 8. uri zjutraj, ker se nam o delavskih avtobusih še niti sanjalo ni. Morda je bil v tistih dneh ključ do uspeha v tem, da so se ljudje znali povezati z usodo drugih. Sedaj pa živi, tako izven podjetja kot v podjetju, vsak zase. Spremenil se je torej način življenja in z njim ljudje;

vsakdo bi rad le napredoval in dosegel čimvišji življenjski standard ne glede na način in sredstva, ki jih uporablja pri tem...

Tudi na ostala vprašanja so odgovarjali enotno, zato dajemo tudi na ostala vprašanja skupinski odgovor.

MARIJA BIZJAK

«Kaj bi povedali mlajšim sodelavcem v napotek?»

V podjetje prihaja precejšnje število mladih delavcev, ki imajo strokovno izobrazbo, nimajo pa praktičnih izkušenj. Prav zato jim priporočamo, naj bodo že na začetku svoje življenske poti skromni, vztrajni in seveda delavni.

«Kako ste zadovoljni z osebnim dohodkom, če ga primerjate z drugimi sodelavci v delovni enoti?»

Skrajni čas je že, da bi z novo ocenitvijo delovnih mest v podjetju

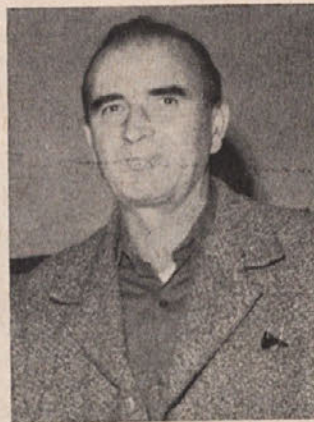

CIRILA BADALIČ

tju upoštevali tudi taka merila za nagrajevanje, ki bi spodbudneje vplivala na delavce. Res je tudi, da se na nekaterih delovnih mestih prav nič ne upošteva, kaj vse morajo nekateri delavci več vlagati v delo nasproti svojim sodelavcem, ki pa dobivajo višje osebne dohodke. Zaradi povečanih delovnih izkušenj, ki jih imamo na svojih delovnih mestih, bi bil že čas, da bi se odločili tudi v našem podjetju za kakršnekoli dodatek za leta zaposlitve.

JOŽE BRECLJ

KRISTIJAN TROŠT

«Zanima nas ali hodite radi na delo in kakšno je Vaše počutje v tovarni?»

Vsi trdijo, da jim je podjetje še vedno drugi dom ter da se med nami dobro počutijo.

IVANKA CERMELJ

«Vaše mnenje, predlogi, pripombe...?»

Takole so naštevali:

- da bi se skupno morali truditi za boljšo delovno disciplino;
- da bi morali mnogo, mnogo bolj gospodarno delati z materiali, pripomočki in stroji, ki jih uporabljamo vsak na svojem delovnem mestu;

SILVAN JURETIČ

- da bi morali vsi nadrejeni enako strogo in dosledno kontrolirati svoje podrejene;
 - da bi morali vsi vedeti, da je naš skupni interes usklajevati notranje odnose med seboj ter čimhitreje usklajevati na vseh področjih dela staro z novim. Za njihovih 20 let zvestobe podjetju se jim toplo zahvaljujemo!
- E. K.

Prišli... Odšli...

V času od 1. oktobra do 31. 12. 1969 so se zaposlili pri nas:

V oktobru:

Jože Bačar, Marta Bizjak, Boris Curk, Franc Krašna, Katarina Stokelj, Damijana Zgonik, Milka Zgavec in Majda Žigon.

V novembru:

Andrej Bajec, Ernesta Leban in Valerija Tomažič.

V decembru:

Bernard Trošt.

... prenehali pa so v tem času delati:

V oktobru:

Marija Ambrožič, Dora Bajec, Alojz Bizjak, Elda Breclj, Marjetka Cotič, Zorislava Cotič, Anica Černigoj, Vida Furlan, Rudi Kobal, Franc Krašna, Marija Ličen, Neža Macun, Antonija Sen, Marija Tominc, Valerija Tomažič, Nada Ušaj in Marija Vidrih.

V novembru:

Bojan Besednjak, Gabrijela Bolčina, Valentin Bratina, Jože Cigoj, Magdalena Cigoj, Ivanka Kobal, Ivan Kobal, Nada Kretič, Danica Plešnar, Marjeta Puc, Boris Renar, Terezija Sluga, Silva Tratnik, Marija Ukmar in Helena Vouk.

V decembru:

Marija Bajc, Ivo Bat, Slavka Bizjak, Mirka Bolčina, Rajmund Plešnar, Dragica Pregelj, Savo Slokar in Jožka Tomažič.

Stanje zaposlenih na dan 31. 12. 1969: 560 žena in 234 moških, skupaj 794 delavcev.

Nesreče pri delu

(Nadaljevanje s 5. strani)

sne roke ob zarezo okovja in mehanizma ter si ga poškodoval. Vzrok za nesrečo je delavčeva nepredvidnost, ker bi moral to delo opravljati čimbolj pozljivo. Odsotnost z dela je trajala 7 delovnih dni.

Delavec J. D. je popravil merilno napravo za ugotavljanje stanja vode v barvarni. Na pomoč, za preizkus naprave, je poklical barvarja R. V., ki je bil ob aparatu za barvanje preje z odprto paro. Barvar je v času, ko je preizkušal merilno napravo opustil kontrolo gretja vode v aparatu, ki je med tem časom prevrela ter se izlila čez rob kotla in opekla J. D. po stegnu. Za nesrečo je kriv barvar, ker ni upošteval predpisov za varno delo na aparatu. Odsotnost z dela je trajala 20 delovnih dni.

Na poti na delo se je poškodovala delavka I. B. ko je nepredvidno stopila s pločnika na cestišče. Odsotnost z dela je trajala 7 delovnih dni.

Nesreča v decembru:

Na poti na delo si je pri padcu poškodoval roko v zapestju delavec F. K. Vzrok za padeč je bilo poledenelo cestišče. Odsotnost z dela še traja.

V NOVO LETO

Se nekaj dni in pred nami bo najlepša noč v letu. Nekateri jo boste pričakali doma v krogu prijateljev, drugi v hôtelu ali v prijetni družbi v planinski koči. Povsod pa morate paziti, da bo obleka slovesna, čeprav ne nova.

Moda je letos posebno naklonjena širokim hlačam, ki so si pridobile vidno mesto tudi za večerne priložnosti. Hlače so lahko iz volnenega blaga, gladkega žameta, brokata, umirjenega vzorca, pletene ali iz satena. Najlepše so črne ali bele. Kaj pa gornji del? Možnosti je veliko; dolga tunika, bluza, telovnik iz različnih barv in tkanin.

Če se ne morete odločiti za hlače, ali vam to ne dopušča linija, oblecite dolgo ali kratko krilo. Med barvamj je velika izbira. Zelo elegantni sta seveda bela in črna, vendar nista edini. Tu so še srebrna, zlata, temno rjava, temno modra, rdeča in druge. Izberite tisto, v kateri se boste počutila sproščeno, veselo.

Naj potolažim še vse tiste, ki se bodo odločile za nakup nove obleke, da so letos zelo priljubljeni preprosti modni dodatki — dolg svilen šal, svetleči našitki, zlat ali srebrn nakit. Stara črna obleka bo spet nova, če jo bomo za to priložnost okrasile s svetlečimi našitki, ki so lahko ob vratu, pasu, rokavih in podolžini. Tudi lep šal, ki ga ovijete okrog vratu in ga spnete z veliko sponko, bo učinkoval zelo elegantno.

Kot vidite, je možnosti zelo veliko, le pravilno morate kombinirati. Pazite, da vam obleka ne pokvari začetka novega leta.

K svečani obleki spada seveda tudi primerna pričeska. Uredite si jo tako, da vam bo pristajala k obrazu, postavi in k stilu obleke. Moderne pričeske so v glavnem treh vrst:

1. Dolgi lasje — lahko so spuščeni, skodrani ali pa speti na temenu. Lahko jim dodate tudi umetni vložek las, ki ga po želji oblikujete.

2. Kratki lasje — skodrani ali gladki. Kodri so na vrhu glave razširjeni, ob ušesih manjši, padajo na čelo, vendar ne na oči.

3. Kratki lasje na čelu, zadaj pa segajo drobno nakodrani po vratu.

In še nekaj: ne pozabite si lepo, diskretno naličiti obraze. Za plavolaske naj bo puder peščene barve, rahlo zlat, na licih pa je lahko nekaj rdečila. Oči morajo biti rahlo naličene: nobene črte ali kričeče barve. Na veke nanesite zelo svetlo senco, trepalnice pa so pobarvane temno sivo ali modro. Ustnice in nohti naj bodo roza ali bež.

Rjavolaske, vašj polti pristaja zlat, topel ton, dajati morate videz zagorelosti. Pudrajte se le rahlo, kajti puder vedno nekoliko izumetniči. Za oči je primeren ton pistacije: nežna in kiselkasta zelena barva. Ta barva ustreza vsem barvam oči in poudarja njihov blesk. Trepalnice naj bodo rjavo pobarvane, ustnice so oranžne in naj se v barvi skladajo z lakom za nohte.

Želim vam veliko sreče!

Katja Birsa

Novoletna nagradna križanka

Sestavil: Peter Dacar

VODORAVNO: 1. osnovne enote, 5. ploskovna mera, 7. italijanska reka, 8. naziv podjetja v Ajdovščini, 12. lesena posoda za živino, 14. borilišča, 16. velika lepa veža, 18. vas med Dobravljami in Vrtovinom, 19. skandinavski drobiž, 20. znamka italijanskih težkih avto-

mobilov, 21. kratica za »mnóžino«, 23. osebni zaimek, 24. stadion v Budimpešti, 26. čebelji samec 28. reka na Gorenjskem, ki se pri Medvodah izliva v Savo, 30. znana Prešernova pesem — (tudi vprašalnica), 31. nevednež, (kdor koga namenoma noče poznati, mu rečemo, da je...), 33. ime televizijske napovedovalke Lesjakove — (tudi vrsta žita), 34. dolg prečen lesen drog.

RAZPIS NAGRAD

Rešitve oddajte v skrinjice po ekonomskih enotah ali pošljite uredniškemu odboru najpozneje do 25. januarja 1970. Križanke morajo biti v zaprti kuverti.

Kljub temu, da je križanka manjša pa razpisujemo za reševalce nekoliko višje nagrade kot ponavadi:

1. nagrada 50 N din
2. nagrada 30 N din
3.—5. nagrada 20 N din

Izid žrebanja bomo objavili v prvi številki časopisa v letu 1970.

NAVPIČNO: 2. latinski veznik, 3. teniški lopar, 4. gospodar, 5. ljubkovalno ime za očeta, 6. ime italijanske popevkarice Pavone, 7. veznik, 9. del noveletnega voščila, 10. del noveletnega voščila, 11. azijska otočna država, 13. enakost, enakopravnost, 15. ljubljene Julije iz Shakespearjeve drame, 17. del noveletnega voščila, 22. zaničljiv izraz za ženo, 25. korist, 27. zdravilna travniška rastlina, 29. turški velikaš, 30. prostor v cerkvi za pevce, 32. začetnici priimka in imena jugoslovanskega izumitelja žarnice.

Pod 9, 10 in 17 navpično je noveletno voščilo.

1	2	3	4	●	5	6	●	7	
●	8			9			10		●
11	●	12						●	13
14	15				●	16		17	
18						●	19		
20		●	21		●	22	●	23	
24		25	●		●	26	27		
28			29	●	30			●	
	●	31							32
33				●	34				

vsega po malem za vse

»Si se dogovoril ti z vodovodnim inštalaterjem, na kakšni višini naj montira tuš?«

Za uho se da marsikaj povedati dvakrat — za srce nikoli.

Imamo dve vrsti ljudi: eni mislijo, drugi kritizirajo.

(MONTESQUIEU)

ZNAJTI SE JE TREBA

Prodajalec sadja in zelenjave, ki je imel svojo stojnico nasproti banke, je prijatelj prosil, če mu lahko posodi nekaj denarja.

»Ne morem, žal mi je«, odgovori prodajalec, »vendar moram spoštovati dogovore.«

»Kakšne?«, vpraša prijatelj.

»Enostavne: jaz ne smem posojati denarja, banka pa ne sme prodajati sadja in zelenjave.«

SKOTSKA

Skot pravi svojemu hlapcu:

»Sandi, vidim, da se slabo počutiš, zato bom šel jaz namesto Tebe opraviti to delo. Toda obul si bom Tvoje škornje!«

KAM IN KDAJ

Med prijatelji teče pogovor o skrbeh, za počitnice in eden se oglasi:

»Jaz s počitnicami nimam nobenih skrbi.«

»Kako to?«, se mu čudijo vsi.

»Podjetje mi določi, kdaj moram iti, žena pa kam.«

MED PRIJATELJI

»Povabil sem Te, da popiješ steklenico na moje zdravje in Ti si jih popil že tri!«

»Zdiš se mi tako bolehen...«

ISKRENOST

Necak: »Lepa hvala za darilo.«

Teta: »Ni za kaj.«

Nečak: »Tako mislim tudi jaz, toda moral sem ubogati mamo.«

MISLI IN IZREKI

Trinoga ne dvigajo njegove zasluge; dvigajo ga ponižani ljudje okoli njega.

Bojazen nam povečuje trpljenje, pričakovanje pa nam povečuje radost.

Prijateljstvo je dogovor, ki nas obvezuje, da majhne darove vračamo z velikimi.

Ljudi bo treba objokovati ob njihovem rojstvu, ne pa ob njihovi smrti.

Brž, ko so ljudje v družbi, izgubijo občutek lastne slabosti.

Če bi želeli biti le srečni, bi to lahko dosegli. Toda mi želimo biti srečnejši od drugih. To pa je vedno težko dosegljivo, ker imamo druge vedno za srečnejše, kot pa so.

(MONTESQUIEU)

Imeli smo jih...

8

KULTURNOZGODOVINSKI DROBCI IZ AJDOVSKE OBČINE

SEBASTIJAN KRELJ

Vipava je bila v posameznih obdobjih živahno kulturno središče, na vsak način pa si šteje v čast, da so se v njej rodili ali delovali v raznih časih pomembni možje. Med te spada nedvomno protestantski pisatelj in superintendent Sebastijan Krelj, ki si je v slovenski literarni zgodovini pridobil zelo pomembno mesto ob Trubarju.

Sebastijan Krelj se je rodil v Vipavi leta 1538. Stiri leta je s pomočjo nekega dobrotnika iz Nürnberga študiral v Jeni pri Matiji Vlačiču (Flaccius Illyricus), kjer je postal magister in Vlačičev pomočnik (ammanuensis). Po Vlačičevi odstranitvi je šel za njim v Regensburg. Ze naslednje leto pa sta Krelj in Vlačič potovala v Istro. Na poti skozi Ljubljano je pridigal nemško in slovensko in vse kaže, da si je s tem pridobil Trubarjevo naklonjenost. Ta ga je nagovoril, naj bi prišel v Ljubljano, kar je Krelj tudi sprejel in postal tako drugi ljubljanski pridigar. Trubar je bil namreč takrat že bolehen in je kranjske deželne stanove zaprosil, da mu dodelijo pomočnika, na kar so pristali s tem, da so določili za to Krelja. Zato je Krelj šel v Regensburg, da bi bil tam ordiniran in se rešil obveznosti. Ko so se kranjski deželni stanovi umaknili leta 1564 zaradi kuge v Škofjo Loko, jim je Krelj sledil. Naslednje leto je Trubar odpotoval v Nemčijo, zato je bil za prvega pridigarja (superintendenta) ljubljanske protestantske občine imenovan Krelj, čeprav je bil še mlad (imel je komaj 27 let), vendar tega mesta ni dolgo obdržal, ker je bolehal za tuberkulozo že ob samem nastopu. Tako so stanovi že v septembru 1567 iskali namestnika; po Kreljevi želji naj bi bil to kak moč »čistega nauka«, se pravi flaccianist, ki je sledil Flacciju. In res je tik pred smrtjo (v Ljubljani 1567. leta) Krelj zvedel, da mu bo sledil sošolec in somišljenik Melissander, kar se pa pozneje ni uresničilo. Zaradi tega se tudi nj spolnilo Klombnerjevo upanje, da bi se s Kreljevo pomočjo ustanovila protestantska cerkev v Vipavskem Križu.

Studij v Jeni je omogočil Krelju, da si je pridobil res temeljito znanje. Poleg teoloških ved se je izobraževal v filoloških vedah; tako je poleg nemščine in latinščine obvladal grščino in hebrejščino, pri Vlačiču samem pa se je doobra naučil hrvaščine in seveda glagolice ter cirilice, kar mu je odlično služilo, ko je prevajal svetopisemske in druge tekste.

Kreljevo bistroumnost in učenost so prav kmalu spoznali vidni predstavniki protestan-

tskega gibanja na Slovenskem. Krelj je bil Flaccijev učenec. Od njega se je navzel radikalnih nazorov, ki jih pa spričo svoje bolehnosti ni mogel korenito izvajati. Verjetno zato tudi ni prišel nikdar v nasprotje s Trubarjem.

Literarno je začel Krelj delovati pod Vlačičevim vplivom. Tako je objavil 1562 v Eislebnu »Christlich bedencken...«, ki je nekak polem-

To le,
KARSHANSKE EVANGELISKE
Predige, verhu vsaki Nedeljski Evan-
gelion skusi Létu.

SA HISHNE GOSPODARIE, SHOLE,
Mlade inu priproste Lüdt.

PERVI SIMSKI DEL.

CHRISTVS MATTHEI NA XXIII.
Inu se bode predigoval leta Evangelion tiga
Kralestva, po vsimülnim svétu, k'prizhi
vsem Lüdem. Inu tadar, pride
sodnj dan.

ANNO DOMINI M. D. LXVII.

čen spis s sovražniki flaccianizma. Za slovensko literaturo je seveda važno njegovo slovensko pisanje. Krelj ni nastopil v začetku s kakim izvirnim delom v samostojni knjigi, pač pa so nekatere njegove pesmi (5 več ali manj izvirnih, 6 prevedenih) izšle v Jurčič-Klombnerjevi pesmarici leta 1563 ter kasneje v Trubarjevi pesmarici 1567. Šele leta 1566 je izšla »Otročja biblija«. Knjiga ne nosi Kreljevega imena. Šele

kasnejša raziskovanja so dokazala, da jo je treba prisoditi Krelju. V njej je abecednik in katekizem v petih jezikih (slovenskem, hrvaškem, nemškem, latinskem in italijanskem), krajši latinsko-slovenski slovarček, navodilo za krščansko in pošteno življenje, razlike med katoliško in protestantsko vero ter dve pesmi. Knjigo so uporabljali na ljubljanski stanovski šoli in z njo tudi novi pravopis, ki ga je v tej knjigi Krelj uvedel in zaradi katerega si je pravzaprav pridobil ogromne zasluge za razvoj slovenskega knjižnega jezika. Svoje pravopisne reforme je Krelj kasneje še bolj temeljito obdelal v »Postilli slovenski« (Regensburg 1567). V njej so razlage nedeljskih in prazničnih evangelijev. Knjiga je bila zelo prijetljiva, saj sta v njej našla mnogo gradiva tako laik kakor duhovnik. Zanimiv je v tej knjigi predgovor, ki kaže Krelja kot odprtega človeka ki se ni, kakor Trubar, v jezikovnem oziru ravnal le po govoru, ki ga je poznal iz rodnega kraja, temveč je hotel, da bi zajel vse »Dolence, Istrane, Vipavce & c., kateri skoraj povsod čistjši slovenski govore kakor mi po Kranju inu koroški deželi, po polu nembški«. S tem je postavil dotedanji Trubarjev jezik na mnogo širšo podlago in mu dal zares vseslovenski značaj. Posebno viden je bil napredek v pravopisu. Razločeval je glasove, ki jih je Trubar zamenjal, in uvedel vrsto novih za zahodne in južne govore. Vse te jezikovne reforme pa je omogočilo prav njegovo temeljito poznavanje jezikov.

Kreljeve reforme niso takoj zmagale. Šele Dalmatin je postopoma uvedel v svojo Biblijo večino Kreljevih reform in tako postal dedič njegovih jezikoslovnih in pravopisnih prizadevanj.

V naši protestantski književnosti, ki je polagala temelje slovenski književnosti, je bil Krelj človek širokih razgledov, bolj kakor Trubar, ostrejši mislec, manj zgovoren v svojem pisanju, vendar ostrejši in konciznejši v polemiki. Bil je tip učenega teologa in ne dušnega pastirja, ki se mora ukvarjati s prakso. Vsa teža njegovega literarnega dela leži torej v jezikovnih in pravopisnih reformah, s katerimi si je pridobil neveljavne zasluge za naš jezik in našo književnost.

Tako se je spet enkrat — kakor se bo kasneje še velikokrat — izkazalo, kako tehten prispevek so dale obmejne pokrajine Slovenije v zakladnico slovenske kulture. Vipavska dežela pa je res po vsej pravici lahko ponosna na tako osebnost, kakršna je bil — Sebastijan Krelj.

Marijan Breclj